

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIKA KOSOVA – REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA SUPREME E KOSOVES
VRHOVNI SUD KOSOVA- SUPREM CORT KOSOVO

Mbledhja e përgjithshme e Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, në kuadër të kompetencave të parapara me nenet 26 dhe 27 të Ligjit për Gjykatat, më 11 qershor 2020 me shumicë votash miratoi:

U D H Ë Z I M

Lidhur me cilësimin juridik dhe trajtimin e rasteve të Dhunës në familje sipas Kodit Penal të Republikës së Kosovës

Me hyrjen në fuqi të Kodit të ri, penal, në prill të vitit 2019, me të cilin kod në nenin 248, Dhuna në familje është paraparë si vepër e veçantë penale, për shkak të mënyrës së formulimit të dispozitave të këtij neni janë paraqitur edhe dilema të ndryshme rreth cilësimit juridik të kësaj vepre.

Dilemat kryesisht kanë pasur të bëjnë me çështjet:

- Si sanksionohet Dhuna në familje sipas nenit 248 të Kodit penal?
- Si definohet dhuna psikologjike dhe ekonomike si formë e dhunës në familje, referuar në nenin 248 të Kodit penal?
- Në cilat raste cilësimi bëhet sipas veprës bazë e në cilat sipas nenit 248?
- Si të veprohet në rast të shkeljes së Urdhrit mbrojtës të lëshuar sipas LMDHF?

Pas analizimit me kujdes të dispozitave të nenit 248 dhe neneve tjera përkatëse si dhe pas konsultimeve me akterë relevant, me qëllim të sqarimit të dilemave të ngritura, Gjykata Supreme lëshon këtë Udhëzim për cilësimin juridik dhe trajtimin e rasteve të dhunës në familje sipas Kodit penal të Republikës së Kosovës.

- I. Si parim kryesor kualifikimi i veprës penale të dhunës në familje në të gjitha ato raste kur përmbushen elementet e veprës/ve bazë duhet të bëhet sipas nenit/ve dhe paragrafit/ve përkatës e jo të bëhet njëkohësisht edhe lidhja me nenin 248 të Kodit penal.

- II. Në të gjitha rastet kur elementet e ndonjë vepre tjetër bazë nuk janë përmbushur, për shkak të pasojës së shkaktuar e cila është e natyrës më të lehtë apo kur mungon prova mbi pasojën e shkaktuar, cilësimi bëhet sipas paragrafit përkatës të nenit 248 varësisht nga lloji i dhunës së shkaktuar.
- III. Në rast të shkeljes së Urdhrit mbrojtës, vendoset me dy dispozitivë, gjithnjë përderisa shkelja e atij urdhri është e shoqëruar edhe me kryerjen e një vepre tjetër penale të ndërlidhur.

ARSYETIM

Me qëllim të ngritjes së efikasitetit në trajtimin e rasteve të dhunës në familje dhe sanksionimit sa më adekuat të kryesve të këtyre veprave, duke synuar në plotësimin e standardeve për ofrimin e mbrojtjes së duhur viktimave të dhunës në familje, në pajtim me Konventën e Stambollit, ligjvënësi me dispozitën e nenit 248 të Kodit penal ka paraparë dhunën në familje (me të katër format si ajo mund të shfaqet) si vepër të veçantë penale. Megjithatë, po i njëjti nen njëkohësisht ka krijuar edhe paqartësi rreth asaj se si duhen interpretuar dispozitat e këtij neni veç e veç dhe cila është mënyra më efektive për trajtimin e lëndëve të kësaj natyre.

Duke pasur parasysh kërkesat e shumta të paraqitura nga gjyqtarë dhe profesionistë tjerë lidhur me kualifikimin adekuat në rast të veprave penale të kryera ndaj anëtarëve të familjes apo në kuadër të marrëdhënies familjare, Gjykata Supreme ka analizuar kuadrin ligjor relevant me qëllim të harmonizimit të qëndrimeve dhe praktikave në tërë Republikën e Kosovës. Kjo është bërë me qëllim që të qartësohet cila do të ishte qasja për këto vepra varësisht nga specifikat e rastit konkret. Për më gjerësisht, më poshtë do të bëjmë një ekspozë të neneve relevante të Kodit penal që lidhen me dhunën në familje, për të sqaruar tutje lidhjen mes tyre.

I. Analizë e nenit 248.- Fillimisht, dilema specifike lidhur me nenin 248 paraqitet në paragrafet 1 dhe 3 të këtij neni, pasi vërehet një duplikim i paragrafeve por me një ndryshim substancial sa i përket formave të dhunës në familje dhe qëllimit të kryerjes së veprës penale. Kështu sipas paragrafit 1 dhuna e ushtruar pasqyrohet në tre format e saj si dhunë apo keqtrajtim fizik, psikologjik dhe ekonomik, në paragrafin 3 të po këtij neni është shtuar edhe forma e katërt e dhunës e që është ajo seksuale.

Një tjetër konfuzion mes paragrafit 1 dhe 3 lidhet me atë se përderisa paragrafi 1 potencon se dhuna e ushtruar kryhet “me qëllim *“...të cenimit të dinjitetit të personit tjetër brenda një marrëdhënie familjare...”* paragrafi 3 nuk përmend fare qëllimin e kryerjes së kësaj vepre. Në dukje, paragrafi 1 duket se përmban elemente të një veprë më të rëndë sesa ajo e paragrafit 3, pikërisht për shkak se paraqet një indikacion se veprimet e tilla mund të jenë kryer në vazhdimësi ndaj viktimës nga ana e kryesit për ta arritur qëllimin e cenimit të dinjitetit të viktimës, përderisa, paragrafi i 3 mund të nënkuptojë edhe një veprim të çastit pa një karakteristikë të ushtrimit të dhunës apo presionit të vazhdueshëm e cila do të përmbushte

elementin e cenimit të dinjitetit. Megjithatë, nëse e analizojmë në aspekt të sanksionimit, në mënyrë absurde është paraparë sanksion i njëjtë si për par.1 po ashtu edhe për paragrafin 3 të këtij neni.

Paragrafi 2 i po këtij neni, nuk bën asgjë më tepër veçse rithekson atë që tashmë është paraparë me nenin 70 të Kodit penal par.2.14 ku thuhet se rrethanë rënduese do të konsiderohet “*nëse vepra penale kryhet brenda marrëdhënies familjare.*” Pra praktikisht, një paragraf i tillë në nenin 248 na paraqitet i panevojshëm dhe nuk luan ndonjë rol të veçantë përpos se rikujton obligimin sipas par.2.14 të nenit 70. Duke ditur se një nga parimet kryesore në matjen e dënimit është se nuk lejohet duplikimi i elementeve të veprës penale me rrethanat rënduese apo lehtësuese, atëherë i bie që ky paragraf të mos jetë fare relevant në trajtimin e temës së këtij Udhëzuesi, duke pasur parasysh se marrëdhënia familjare është kushti primar për t’u konsideruar një vepër dhunë në familje.

Nëse analizojmë par.3.2 i njëjti në lidhje me përkufizimet e të katër formave të dhunës i referohet Ligjit nr.03/L-182 për mbrojtje nga Dhuna në Familje (tutje LMDHF). Kur shohim LMDHF, këto forma të dhunës në familje, janë vetëm të listuara në një listë gjithëpërfshirëse, por nuk janë decidivisht të përkufizuara.¹ Kjo domosdoshmërisht na shpie tek nevoja e dhënies së disa analizave bazike për disa nga format e dhunës të parapara me Kodin penal, përderisa kjo të mos zgjidhet përfundimisht përmes amendamentimit potencial të LMDHF.

II. Përcaktimi i dhunës psikologjike dhe ekonomike.- Me miratimin e Kodit të ri janë ngritur menjëherë dilemat se si mund të përcaktohet në veçanti dhuna psikologjike dhe ajo ekonomike? Analiza e mëposhtme është dhënë vetëm me qëllim që të ndihmojë në vlerësim të elementeve që mund të përbëjnë dhunë psikologjike apo ekonomike si në aspekt të përmbushjes së elementeve të veprës bazë ashtu edhe në atë të nenit 248. Për të vërtetuar dhunën psikologjike apo ekonomike duhet të vlerësohen sjelljet dhe veprimet e kryesit dhe metodologjia e ushtrimit të kontrollit të vazhdueshëm nga ana e kryesit që çojnë në format e ndryshme të dhunës psikike dhe ekonomike ndaj viktimës.

a.) Dhuna psikologjike mund të përfshijë kontrollin e vazhdueshëm, keqtrajtimin verbal, izolimin, poshtërimin apo abuzimin emocional përmes sharjes, ofendimit, shantazhit, frikësimit, përcjelljes dhe vëzhgimin e vazhdueshëm, trajtimin degradues, kanosjen apo format e ngjashme të kontrollit apo mbajtjen nën shqetësim të vazhdueshëm emocional duke e vënë viktimën nën frikë të arsyeshme nga përdorimi i dhunës ndaj saj apo personave në marrëdhënie familjare.

Të gjitha këto, në të shumtën e rasteve përbëjnë elemente që gjenden në njërin apo tjetrën vepër penale të paraparë me Kod Penal dhe mbetet që si me rastin e kualifikimit të veprës penale e po ashtu edhe të vendosjes së këtyre rasteve të konstatohet nëse janë përmbushur

¹ Edhe pse si parim Ligji për Mbrojtje nga Dhuna në Familje ka për qëllim trajtimin e procedurave për lëshimin e Urdhërave mbrojtës civil, pikërisht për shkak të referencës që I bën neni 248 këtij Ligji, në vitin 2019 është ndërmarrë iniciativë parlamentare për amendamentimin e LMDHF. Është parashikuar që ligji i amendamentuar të jep përkufizime veq e veq për secilën formë të dhunës në Familje të paraparë edhe me Kod penal. Drafti ka mbetur pa u finalizuar dhe pritet që i njëjti të kalojë në ndërkohë nëpër procedurat e nevojshme për miratim.

elementet e veprës së veçantë penale apo nëse ky lloj i dhunës duhet kualifikuar sipas nenit 248 të Kodit penal.

b.) Dhuna ekonomike përfshinë mohimin e qasjes apo kontrollit të burimeve bazike përmes kufizimit të mjeteve të domosdoshme për jetë, mohimin e qasjes në shërbime mjekësore, shkollim apo punësim, dëmtimin e pasurisë apo formave tjera të presionit me qëllim të mbajtjes së një personi në pozitë të varur ekonomike. Dhuna ekonomike mund të jetë e shprehur si formë e vetme e presionit apo e kombinuar me format tjera të keqtrajtimit apo dhunës e në veçanti e kombinuar me dhunën psikologjike.

P.sh., një element të tillë e vërejmë tek vepra penale e dhunimit nga neni 227 ku në paragrafin 4.10.1 kemi përzierjen e elementit të abuzimit ekonomik të viktimës “...*duke keqpërdorur kontrollin e tij mbi gjendjen financiare, familjare, shoqërore, shëndetësore, të punësimit, shkollimit, fetare ose rrethanave tjera të personit të tillë apo të personit të tretë*” me rastin e ushtrimit të dhunës seksuale.

Siç mund të shihet edhe nga elaborimi i këtyre dy formave të dhunës, të gjitha elementet i referohen veprimeve të kryesit që në fund kanë edhe efektin e tyre në aspektin e mirëqenies ekonomike apo psikologjike të viktimës.

Andaj, për të vërtetuar dhunën psikologjike apo ekonomike duhet të vlerësohen sjelljet dhe veprimet e kryesit dhe metodologjia e ushtrimit të kontrollit të vazhdueshëm nga ana e kryesit e jo vetëm efekti që këto veprime mund të kenë në viktimën. Kjo pasi efekti është pasojë e veprimeve që përbëjnë dhunë psikologjike dhe ekonomike që shpijnë në format e ndryshme të dhunës psikike dhe ekonomike ndaj viktimës.

Analiza e mësipërme do të shërbejë për të kuptuar elementet e njëjës formë të dhunës apo tjetrës. Nëse konsiderohet se është i domosdoshëm angazhimi i ekspertit, atëherë pyetja e adresuar për shembull për qëllim të konstatimit të dhunës psikologjike duhet të jetë në aspekt të asaj se:

A konsistojnë veprimet e kryesit në dhunë të atij llojit që mund të ketë efekt psikologjik në viktimën e jo vetëm nëse viktima ka ndonjë çrregullim psikologjik pasi në rastin konkret nuk kemi të bëjmë me vlerësimin e shkallës së përgjegjshmërisë apo shkallës së dëmit për qëllim të vërtetimit të dëmshpërblimit.

Sugjerohet që ekspertiza të caktohet kryesisht në rastet kur paraqitet nevoja të ftohet për të dëshmuar një ekspert i cili në aspekte të dokumentuara shkencore do të mund të sqaronte ndikimin që trauma e përjetuar si pasojë e dhunës në familje mund të ketë në trurin e viktimës dhe reagimin e viktimës pas ngjarjes traumatike, posaçërisht gjatë kontaktit me një varg akterësh institucional.

III. Përkufizimet tjera me rëndësi në Kodin penal, relevante për dhunën në familje

Një ndryshim pozitiv në Kodin e ri penal Neni 113, par 25, shihet në formën se si është kategorizuar ‘Marrëdhënia familjare’. Shihet qartë se është dhënë një përkufizim pothuajse identik me përkufizimin e dhënë në Ligjin për mbrojtje nga dhuna në familje, por që bëhet një ndarje e raportit familjar në paragrafin 25.1 ku përfshihet raporti mes dy personave apo çiftit, ndërsa në paragrafin 25.2 grupohen raportet familjare kur është fjala për anëtarët tjerë të familjes më të gjerë.

Definicioni tjetër me rëndësi për rastet e dhunës në familje është përkufizimi i dhënë sipas nenit 113, par.26 “Anëtar i familjes - prindi, prindi adoptues, fëmija, fëmija i adoptuar, vëllai ose motra, bashkëshorti ose bashkëshortja, i afërmi i gjakut që jeton në të njëjtën shtëpi ose personi me të cilin kryesi jeton në bashkësi jashtëmartesore”. Ky përkufizim në krahasim me përkufizimin e mësipërm të marrëdhënies familjare paraqet një listë më të ngushtë.

Një tjetër definicion me rëndësi i cili me Kodin e vitit 2019 ka pësuar ndryshime thelbësore është definicioni i Viktimës së ndjeshme paraparë me nenin 113 par.39 i cili thotë si në vijim: *“Viktimë e ndjeshme - është viktima e veprës penale e cila është fëmijë, person me aftësi të kufizuara fizike apo mendore, person me aftësi të zvogëluar, grua shtatzënë, i/e moshuar ose person marrëdhënia apo varësia e të cilit ndaj kryesit e bën atë veçanërisht të ndjeshëm ndaj viktimizimit të përsëritur, frikësimit të përsëritur apo hakmarrjes së përsëritur.”* Pra nëse analizojmë pjesën e dytë të këtij definicioni, gjejmë se pikërisht janë këto elemente që janë karakteristika më së shumti e shprehur tek rastet e dhunës në familje. Kjo pasi përmes këtij definimi jepen të gjitha ato elemente të cilat pasqyrojnë ciklin e *“Pushtetit dhe Kontrollit”*² si karakteristike e dhunës në familje.

Për të dhënë analizën se sipas cilit nen dhe paragraf duhet të cilësohet vepra penale kur kryhet brenda marrëdhënies familjare është me rëndësi që gjithnjë të qartësohet si në vijim:

- Lloji i veprës penale;
- Konstatimi për ekzistim të raportit mes kryesit dhe viktimës.
- Pasoja e shkaktuar e veprës penale;

Kur është fjala për llojin e veprës penale dhe raportin mes kryesit dhe viktimës, primare është të shikohet nëse neni relevant parashihet në mënyrë specifike marrëdhënien familjare si rrethanë që ndikon në përcaktimin e një dënimi më të rëndë?

Disa nga nenet nuk parashohin marrëdhënien familjare apo anëtarin e familjes, por i referohen viktimës së ndjeshme. Më poshtë do të listojmë disa nga nenet më relevante të Kodit penal për format më të shpeshta se si shprehet dhuna në familje dhe si ato janë të parapara me nenet e veçanta të Kodit penal:

a.) Nenet e Kodit penal ku është paraparë kryerja e veprës ndaj viktimës së ndjeshme:

² “Power and Control wheel”, zhvilluar nga Domestic Abuse Intervention Project, SHBA. Cikli i Pushtetit dhe kontrollit pasqyron format e dhunës dhe abuzimit në rastet e dhunës në Familje duke dhënë një përshkrim të shkurtër se çfarë përfshin secila nga ato forma.

1. Neni 180 par.3 - Gjymtimi i organeve gjenitale femërore;
2. Neni 181 par.4 – Kanosja;
3. Neni 184 par.3 – Sulmi;
4. Neni 185 par.3 - Lëndimi i lehtë trupor;
5. Neni 186 par.4 - Lëndimi i rëndë trupor;
6. Neni 192 par.2.4 – Shtrëngimi;
7. Neni 193 par.2.1 - Privimi i kundërligjshëm i lirisë;

Në të gjitha nenet e mësipërme nuk kemi referencë në anëtarin e familjes, por viktimës së ndjeshme. Kjo nënkupton që duhet plotësuar domosdo kushti i marrëdhënies apo varësisë së viktimës ndaj kryesit dhe se pikërisht është kjo marrëdhënie apo varësi që e bën atë person “...veçanërisht të ndjeshëm ndaj viktimizimit të përsëritur, frikësimit të përsëritur apo hakmarrjes së përsëritur”. Andaj, përpos elementeve të parapara për veprën përkatëse, duhet analizuar nëse ekziston elementi i varësisë ndaj kryesit? Nëse ky element mungon, atëherë nuk bëhet referim i menjëhershëm në paragrafin që i referohet viktimës së ndjeshme, pasi ekzistimi i varësisë është element kyç për të determinuar se në cilin paragraf duhet referuar. Në rastet kur nuk mund të cilësohet një viktimë si viktimë e ndjeshme sipas parimit të mësipërm, mbetet që me rastin e shqiptimit të dënimit, gjykata, bazuar edhe në kërkesën e prokurorit, të merr parasysh rrethanën rënduese sipas nenit 70 par.2.14.

Shemb. Nëse kryesi për shkak të një zënke rreth një çështje pronësore i shkakton lëndim të lehtë trupor viktimës, që njëkohësisht është vëllai i tij me të cilin jeton në një shtëpi të përbashkët, por nuk kanë ndonjë raport varësie si dhe nuk raportohet se ka pasur incidente të mëparshme, atëherë në rastin konkret, vepra do të cilësohej sipas Nenit 185 par.1 apo 2 varësisht nga mënyra e kryerjes së veprës e jo par.3 që i referohet viktimës së ndjeshme.

b.) Nenet e Kodit penal ku është paraparë kryerja e veprës ndaj personit me të cilin kryesi është në marrëdhënie familjare apo anëtarin e familjes:

1. Neni 163 par.3- Skllavëria, kushtet e ngjashme me skllavërinë dhe puna e detyruar;
2. Neni 173 par.1.3 – Vrasja e rëndë.
3. Neni 182 par.2 – Ngacmimi (përfshin edhe referimin në ish anëtarin apo anëtarin aktual të familjes);
4. Neni 227 par.4.9 – Dhunimi;
5. Neni 229 par.3.9- Sulmi seksual
6. Neni 230 par.3.9 - Degradimi i integritetit seksual nga neni 230

Për dallim nga nenet e mësipërme, situata është shumë më e qartë tek këto nene ku ekzistimi i një marrëdhënie familjare mes kryesit dhe viktimës automatikisht e bën një vepër të cilësuar.

Është me rëndësi të theksohet në veçanti neni 227 (Dhunimi) ku me Kodin e ri është shtuar edhe marrëdhënia familjare e cila në mënyrë decisive nuk ka qenë e përmendur më herët, e

që në gjuhën e njohur ndërkombëtarisht quhet 'Dhunim martesor' duke e ngritur automatikisht lartësinë e dënimit. E njëjta situatë është edhe me dy nenet e tjera të mësipërme për veprat kundër integritetit seksual.

c.) Nenet tjera relevante ku jepet një formë e referimit në anëtarin e familjes

1. **Neni 183 par.1 dhe 3 - Ngacmimi seksual** (personi në ndonjë mënyrë tjetër ka pozitë të autoritetit mbi atë person apo ekziston gjendja e varësisë);

Nëse analizohet neni për ngacmimin seksual edhe pse nuk i referohet drejtpërdrejtë viktimës së ndjeshme apo ekzistimit të marrëdhënies familjare megjithatë, në të tre paragrafet 1,2 dhe 3 mund të gjejmë elementet që përmbushin kërkesën e varësisë dhe qëllimin e kryerjes së veprës:

Par.1 "... personin i cili është i ndjeshëm për shkak të ... varësisë..."

Par.2 "... me qëllim të cenimit të dinjitetit apo që cenon dinjitetin e personit, dhe krijon një mjedis i cili është objektivisht frikësues, armiqësor, degradues ose poshtërues."

Par.3 "...kryesi... ka pozitë të autoritetit mbi atë person ...".

Elementet e mësipërme kombinuar me rrethanën rënduese të ekzistimit të marrëdhënies familjare sipas nenit 70 par.2.14 shpijnë në vlerësim të peshës së veprës penale dhe rrjedhimisht edhe të një sanksioni më të rëndë për kryesin.

Siç shihet edhe nga analiza e mësipërme, cilësimi i veprës penale të kryer brenda marrëdhënies familjare, ndaj anëtarit të familjes apo ndaj viktimës së ndjeshme, si parim do duhej të bëhet në bazë të veprës apo veprave bazë (nëse ka më shumë se një vepër të kryer), e jo sipas nenit 248, nëse janë përmbushur të gjitha elementet e asaj vepre bazë. Kjo është në pajtim me frymën e Kodit penal, i cili siç u pa edhe më lartë në çdo rast kur vepra e caktuar penale është kryer në kuadër të një marrëdhënie familjare është sanksionuar më rëndë nga format tjera, brenda të njëjtit nen apo në raport me nenin 248 (Dhuna në familje).

IV. Rastet që mund të trajtohen sipas nenit 248

Duke u bazuar në analizën e mësipërme se vepra e cilësuar për shkak të raportit familjar ka ngelur e shpërndarë përgjatë tërë Kodit, rrjedhimisht edhe vijmë në konkludimin se qëllimi i ligdhënësit ka qenë që neni 248 të shërbejë më shumë si referencë dhe cilësim i këtyre formave të dhunës si dhunë në familje sesa që të gjitha veprat që kryhen brenda marrëdhënies familjare të sanksionohen sipas nenit 248. Kjo pasi në të kundërtën ne do të vepronim në kundërshtim me parimet e njohura edhe ndërkombëtarisht se veprat e tilla duhet të dënohen më ashpër. Për këtë, konkludojmë se qëllimi i nenit 248 është që t'i përfshijë format më të lehta të dhunës në familje. Në çdo rast kur nuk janë përmbushur elementet e ndonjë nga veprat bazë, si për shkak të shkallës së dhunës së ushtruar apo mungesës së

provave për atë element, kualifikimi i veprës bëhet sipas nenit 248. Për qëllime ilustrimi më poshtë do të prezantojmë një situatë hipotetike nga neni 248:

Për shkak të një mosmarrëveshje, kryesi godet në kokë viktimën, vëllain e tij. Viktima e paraqet rastin në polici, por i njëjti nuk trajtohet nga ndonjë mjek për shkak të goditjes së marrë dhe kështu nuk ka asnjë raport mjekësor.

Në mungesë të raportit mjekësor dhe mungesës së konstatimit të lëndimeve të pësuar, i pandehuri do të ndiqet për veprën penale, dhuna në familje nga neni 248 të KPRK-së. Ndërsa paragrafi 1 apo 3 plotësohet në varësi të asaj nëse goditja është bërë me **qëllim të cenimit të dinjitetit të tij**.

Një rast për dy mundësi të cilësimit të veprës do të gjenim tek veprat kundër pasurisë, më saktësisht do të marrim si shembull nenin 321 (Asgjësimi apo dëmtimi i pasurisë).

Paragrafi 1 i këtij neni pasqyron disa nga elementet e dhunës ekonomike të sqaruar në pikën II.b. të këtij Udhëzuesi. Ky paragraf sanksionon **asgjësimin, dëmtimin apo bërjen të papërdorshme të pasurisë së personit tjetër** dhe sanksioni i paraparë është gjobë ose burgim deri në 1 vit. Edhe pse, edhe neni 248 sanksionon dhunën ekonomike si një nga format se si mund të jetë e shprehur dhuna në familje, në respektim të parimit të elaboruar më lartë, cilësimi i veprës në rast se është kryer ndaj anëtarit të familjes, do të bëhet sipas veprës bazë (nenit 321 në këtë rast) gjithnjë kur paraqitet si vepër e izoluar pasurore. Ndërkaq, është me rëndësi të theksohet se në situatat kur vepra e kryer është bërë me qëllim të cenimit të dinjitetit, si formë e presionit, dhunës ekonomike dhe psikologjike ndaj viktimës, në këto raste cilësimi bëhet sipas nenit 248 të KP.

V. Shkelja e Urdhrit mbrojtës

Një tjetër dilemë ka qenë edhe çështja se si të veprohet në rastet kur ka shkelje të Urdhrit mbrojtës të lëshuar nga gjykata në pajtim me Ligjin për mbrojtje nga Dhuna në familje? Për rastet e tilla duhet bërë po ashtu vlerësimi nëse shkelja e Urdhrit mbrojtës është bërë duke kryer një vepër tjetër penale, që edhe ndodh në shumicën e rasteve.

- a.) Duke qenë se urdhri mbrojtës në përmbajtje kryesisht ka ndalesa për kryesin për të mos kryer një veprim të caktuar, domosdoshmërisht supozohet se në këtë rast do të kemi dy vepra të shkaktuara: shkeljen e Urdhrit mbrojtës sipas nenit 393 (Mospërfillja e gjykatës) dhe veprën tjetër që ka shpie deri te shkelja e atij urdhri psh. Ngacmimi, kanosja, lëndimi trupor etj. Për qartësim të kësaj situatë do japim shembullin kur një person ka të shqiptuar

nga Gjykata Urdhrit mbrojtës nga neni 6 i Ligji për mbrojtje nga Dhuna në familje³ me qëllimin që të ndalohet ushtrimi i dhunës së mëtutjeshme ndaj viktimës.

Kur kryesi, ndaj të cilit është shqiptuar një urdhër i tillë, përsërit dhunën ndaj viktimës p.sh. duke ushtruar dhunë fizike dhe duke i shkaktuar lëndim të lehtë trupor, në këtë rast kryesi do duhej të ngarkohet me dy vepra penale:

- Mospërfillja e Gjykatës nga neni 393;
- Lëndimi i lehtë trupor nga neni 185;

b.) Në rastin tjetër kur përpos shkeljes së Urdhrit mbrojtës si më sipër kryesi ka ushtruar dhunë ndaj viktimës por siç është përshkruar edhe më lartë në Pikën IV, ose nuk janë përmbushur ndonjë nga elementet e veprës bazë (lëndimi i lehtë trupor) ose nuk ka raport për lëndimet, kryesi do mund të ngarkohej me dy vepra:

- Mospërfillja e Gjykatës nga neni 393;
- Dhuna në familje nga neni 248.

c.) Për fund, në rastet kur kryesi ka shkelur vetëm Urdhrit mbrojtës, atëherë kryesi mund të ngarkohet vetëm për mospërfillje nga neni 393.

Ky Udhëzim do të shërbejë për trajtimin më efikas të veprave penale që kryhen brenda marrëdhënies familjare dhe atyre që ndërlidhen me dhunën në familje si dhe unifikimin e praktikës ligjore të kualifikimi i veprës penale të dhunës në familje, duke pasur parasysh formulimin aktual në Kodin penal të kësaj vepre.

(Udhëzimi i miratuar në seancën e përgjithshme të Gjykatës Supreme, i mbajtur më 11 qershor 2020)

³ Ligji nr. 03/l-182 për mbrojtje nga dhuna në familje, neni 6 (Masa mbrojtëse e ndalimit të shqetësimit personave të ekspozuar dhunës), Gazeta zyrtare e Republikës së Kosovës, nr.76, Prishtinë, 10 gusht 2010.